

פרשת פקודי

גוף היוצר העוסק במלאכת המשכן לפרטיה קיקלרי וכולל עשרים ושמונה מחרוזות (כולל שתי מחרוזות פזמון בהתחלה ובסוף). מחרוזות הפזמון הראשונה הבאה לאחר כל שלוש מחרוזות מציינת שעם השלמת המשכן מילא אותו הכבוד, והמחרוזות האחרונה מציינת שעם הקמתו לא יכול היה להיכנס לתוכו אף משה שהקים אותו, מכיוון שמילא אותו הכבוד. האופן מדמה את קרבת האל לישראל במשכן לקרבתו אל המלאכים. זמנו של כל אחד מן המקדשים נידון בפירוט, והתקווה להקמתו של הבית השלישי חותמת את האופן. במי כמכה מתפעל הפייטן על דרך תפילת שלמה מיכולתו של האל הגדול להשכין את שכינתו בין שני הכרובים. מילת המוטיב של פיוט ה' מלכנו היא 'ענן'. האויבים באו במהירות כמו עננים והיה זה ביום שחור ומעונן. האל הסתתר בענן, ולא שעה אל תפילת עמו. ועתה כאשר אוהלו שודד, הפייטן זוכר בגעגועים ומתרפק על ענן המשכן. בפיוט ועד מתי הוא מבקש ש'ענן יומם' יחזור וינהיג את העם. גם באהבה הפייטן מתרפק על גאולת מצרים כאשר האל הסתיר את עמו האהוב בתוך חשרת הענן. אז הייתה האומה מוגנה משרב היום וגם מן הקור של הלילה, וגם הייתה מכוסה על ידי כנפי השכינה ונישאת על אברתו. מכאן כבר קרובה הדרך אל הבקשה החותמת את הפיוט: תאבני אהבני כאב על בן יחמול.

- א: ניו יורק אדלר 2159.42–43 (מאורה, אהבה)
 ב: ניו יורק אדלר 2170.24 (יוצר)
 ג: סינסינטי 1228 (מאורה, אהבה)
 ד: פרנקפורט 189 (מאורה, אהבה)
 ה: קמברידג' Or. 1080.1(10) (יוצר)
 ו: קמברידג' Or. 1081.1(16) (אופן)
 ז: קמברודג' T-S K6.38 (יוצר, אופן, מאורה, אהבה, זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ח: קמברידג' T-S 6H6.5 (יוצר, אופן)
 ט: קמברידג' T-S NS 135.107 (אופן)
 י: קמברידג' T-S NS 137.2ee (מי כמכה)
 כ: קמברידג' T-S NS 137.154 (יוצר, אופן, זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ל: קמברידג' T-S NS 235.142 (מאורה, אהבה, זולת)
 מ: קמברידג' T-S NS 243.185 (אופן, מאורה, אהבה)
 נ: קמברידג' T-S NS 276.24 (אופן, מאורה, אהבה, מי כמכה)
 ס: קמברידג' T-S NS 299.187 (זולת, מי כמכה)
 ע: קמברידג' T-S NS 326.10 (יוצר)
 פ: קמברידג' T-S AS 120.22 (יוצר)
 צ: קמברידג' T-S AS 120.97 (יוצר)

אלה [פ]ק[ד]י יוצר

אִישׁ אֲמוֹנוֹת נִתְּכָרְכָה עַל יָדוֹ נִדְבַת שְׁ[כָן] יְדִידוֹת
אֶל נֶאֱמָן הָאֲמִינוֹ וְהוּא עִם עַם עֵשׂ הַשְׁ[בָּן] וְכִי פָקִידוֹת
'אֶלֶּה פְקֻדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת'

שמ' לח, כא

בְּקִי בְחֻשְׁבוֹנוֹת מֵאֲצִילַת רוּחַ שְׁעָלִיו נִתְחַכֵּם מִשְׁרָתוֹ וְזִקְנֵי עֲדָה
בְּכֵן הָעוֹשֶׂה צֶל לְאֵל מְרוּחַ קוֹרְאוֹ בְּשֵׁם זָכָה לְלִמְדָה
'וּבְצִלָּאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חֲנוּךְ לְמִטָּה' יְהוּדָה'

5

שם כב

גַּם הַמֵּאֵהֶל אֶהְלֵ לְאֵב הָעוֹלָמִים עַל חוּג הָאָרֶץ יוֹשֵׁב
שֹׁבֵחַ לוֹ שֹׁבֵחַ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ בְּשֵׁלֶשׁ אוֹמְנִיּוֹת אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
'וְאֵתוֹ אֶהְלִיָּאֵב בֶּן אַחִיסָמֶךְ לְמִטָּה דָן תָּרַשׁ וְחֹשֵׁב'

שם כג

וְחֹשֵׁב אֶשְׁפֹּרֶן [שְׁפִירִיר] מִשְׁכָּן וְעַד אֲשֶׁר לְשִׁכְנֵה הוֹכֵן
חֶכֶם בְּבִקְיֹת רוּחַ עֲשָׂאוֹ וּכְיוֹם שְׁשָׁלֵם וְנִתְּכָן
'וּכְבוֹד יִי מְלֵא [אֶת] הַמִּשְׁכָּן'

10

שם מ, לד

נוסח היסוד: ה (טורים 1–27), ח (טורים 28–הסוף). חילופים: ב (טורים 36–54), ה (28–35), ז (47–הסוף), כ (טורים 71–הסוף), ע (טורים 8–12), פ (טורים 15–26), צ (טורים 15–26).
2 פקידות [תקופות] פקידות [בכה"י 8 לו] גם ע ישב [ישב ע 10 שפרון] שפיר ע ועד [ועד ע 11 עשאן] ע עשאן בכה"י

1–2 תנ"ב, פקודי א, עמ' 126: זש"ה איש אמונות...את מוצא כל מי שהוא נאמן, הקב"ה מביא ברכות על ידיו...זה היה משה... והיו מתברכות על ידיו, למה שהוא נאמן...זה משה שנעשה גזבר לעצמו, ואעפ"י...היה קורא לאחרים ומחשב על ידיהם, והשוו תנחומא, פקודי ה: כיון שבא ליתן חשבון, וכן שם ז: הריני עושה להם חשבון מכל מלאכת המשכן, התחיל לעשות חשבון עמהם...ולמה עשה חשבון הקב"ה מאמינו. שכן ידידות המשכן, על פי תה' פד, ב. 4 בקי בחשבונות בכורות ה ע"א: משה רבינו גיזבר נאמן היה, ובקי בחשבונות היה. משרתו הוא בצלאל. וזקני עדה השוו במ' יא, כה: ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים. 5 העושה צל לאל תנחומא, ויקהל ז: לפיכך קראו בצלאל שעשה צלו של הקדוש ברוך הוא. מרוח שמ' לא, ג: ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה. קוראו בשם האל שממנו קיבל בצלאל ברוח הקודש, והשוו תנחומא, ויקהל ד: ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור (שמ' לה, ל), וימלא אותו רוח אלהים. 7 המאהל אהל אהליאב. לאב העולמים על חוג הארץ יושב כינוי לאל (יש' מ, כב). 8 שבת...שבח שמ"ר מח, א: אהליאב בן אחיסמן, שבח לו שבח לאביו שבח למשפחתו. בשלש אומניות על פי: חרש וחושב ורוקם (שמ' לח, כג). אשר יושב אהרן בהם הוא שלט. 10 שפירי משכן ועד אוהל מועד. 11 חכם כינוי לאהליאב. בבקיות בפיקחות (ילון, פרקי לשון, עמ' 313–315).

די ארבעים אַדנים קבע בדרום וארבעים בצפון ובמערב ששה עשר
הש[קיד] השקיע בתוכם ארבעים ושמונה קרשים והקריש חרוץ ומנוסר
ורביע [מיפן ורביע מיפן] מיפן הסנים יוצאים ש'היא הקריש לשני אדנים נאסר 15

התקין בכל קריש שתי טבעות אחת למטה ואחת למעלה
שנים עשר בריחים בשלש[ת] הקירות ארבע בכל קיר להסלילה
ושלשה תחובים בשפופרת שפחללו שלקריש מראש ועד סוף להכלילה

ובשני הזויות שתי טבעות אחת מזה ואחת מזה

כדי שיהוא שלשה כתלים זה לזה 20

ולא יהיו נפרדים מזה ומזה [פזמון]

זקר עשר[ר] יריעות וחוטן כפול לשש לפי שחוט אחד לכונן[ה]

כפול לשנים שזור לשלשה משזר לשמנה [לה]תפינה

והמעיל שנים עשר והפרכת עשרים וארבע והאפוד והחשן עשרים ושמונה

16 ואחת וארבע פ 17 בכל לכל פ 18 בשפופרת כשפופרת בכה"י

13 די כדי מספר, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן א: ארבעים אדני כסף בצפון וארבעים אדני כסף בדרום וששה עשר במערב. וכן השוו מדה"ג, תרומה, עמ' תקצג. 14 ארבעים ושמונה קרשים המצטרפים ממספר הקרשים בצפון, בדרום ובמערב, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: היה נותן עשרים קריש בצפון ועשרים קריש בדרום ושמונה במערב... וחורץ את הקריש. 15 מיפן הסנים יוצאים מיני בליטות המחברות בין הקריש ושני האדנים שבשני צדיו, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: רביע מכאן ורביע מכאן... ושני הסינין יוצאין מתוך הקרשים שנים לכל אחד ואחד. 16 ברייתא דמלאכת המשכן שם: וכל קריש וקריש היו בו שתי טבעות של זהב אחת מלמעלה ואחת מלמטה. 17 להסלילה כמו לקבוע, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: והבריחים שנים העליונים ושנים התחתונים. 18 ושלשה תחובים בשפופרת לפי מקורותינו היו שם שתי שפופרות בלבד, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: כיצד היה עושה מביא שתי פיפיות (נ"א שפופרות) של זהב... ונותן בחללו של קריש מקום שנותנין את הבריחים. והשוו ברייתא דמ"ט מידות ו, אוצר מדרשים, עמ' 295: והבריח התיכון המובלע בתוך חללן של קרשים מובלע בתוך שפופרת של זהב. 19–21 ובשני הזויות בצפון מערב ובדרום מערב, השוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: ונותן בתוך טבעות של זהב כדי שלא יהיו נפרדים זה מזה. 22 זקר כמו גובה, והשוו לקח טוב, שמ' כו א, עמ' 182: יריעות... שש – חוטן כפול ששה. 23 ברייתא דמלאכת המשכן ב: חוט אחד, כפול לשנים, שזור לשלשה, משזר לשמנה. 24 והמעיל שנים עשר השוו יומא עא ע"ב: תנו רבנן דברים שנאמר בהן 'שש' חוטן כפול ששה, 'משזר' – שמונה, מעיל – שנים עשר, פרכת – עשרים וארבעה, חושן ואפוד – עשרים ושמונה.

25 חיבר לולאות שֶׁבַח־מֶשׁ בְּקֶרְסִים שֶׁבַח־מֶשׁ הַמַּאֲרִים פְּכוּכִים
נִמְצָא אֲרָכָן שְׁלִירֵיעוֹת עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנָה אֲמוֹת נָחֲשִׁים
וְרַחְבֵּן אַרְבָּעִים אֲמָה שֶׁכָּל אַחַת רַחְבָּה אַרְבַּע אֲמוֹת קְצוּבִים

טְכִיסַת אֲרָכּוֹ שְׁלֹמֶשֶׁכָן שְׁלֹשִׁים אֲמָה
שֶׁכָּל קֶרֶשׁ אֲמָה וּמִחְצָה מְרַחֵב לְסִימָה
30 וְרַחְבּוֹ שְׁלֹאֲהֶל עֲשָׂר אֲמוֹת וְכֵן הַקּוֹמָה פֶּז' שְׁפִרוֹן וּג'

יִרְיעוֹת קִירָה אֲרָכָן עַל רַחְבּוֹ שְׁלֹמֶשֶׁכָן
נִמְצָא עֲשָׂר אֲמוֹת עַל גֹּגוֹ מְתוּכָן
וְתִשַׁע אֲמוֹת מִיָּכָן וְתִשַׁע אֲמוֹת מִיָּכָן

כִּיּוֹן רַחְבֵּן שְׁלִירֵיעוֹת עַל אוֹרֶךְ מִצָּבּוֹ
35 נִמְצָאוּ שְׁלֹשִׁים אֲמָה עַל גֹּג יִיצוּבוֹ
וְעֲשָׂר אֲמוֹת שְׁנִישְׁתִּירוֹ מִצָּד מְעָרְבּוֹ]

25 המאירים] מא[ירים] פ 30 אמות] יריעות בכה"י 32 אמות] ליתא ה 34 כיוון] כיוון ה 36 מערב] ב

25 ברייתא דמלאכת המשכן שם: והיה מחברן לחמשים קרסי זהב... והקרסים היו נראים במשכן ככוכבים בריקיע. 26 נמצא מתייחס לחשבון הרוחב שבהמשך, שהרי האורך נזכר בכתוב (שמ' כו, ב). 27 ברייתא דמלאכת המשכן שם: ורחבן של יריעות ארבעים אמה שנאמר 'ורחב ארבע באמה היריעה האחת' (שמ' כו, ב). 28 טכיסת בהתאמה לארכו של המשכן, וכמו 'מכסת'. השוו ברייתא דמלאכת המשכן ג: ארכן של היריעות שלשים אמה. 29 לסיימה להשלים את הטכיסה, והשוו ברייתות דמ"ט מדות ד, אוצר מדרשים, עמ' 294: כל קרש וקרש אורכו עשרה אמות ורחבו אמה ומחצה. 30 ברייתא דמלאכת המשכן א: המשכן... ורחבו עשר אמות וגובהו עשר אמות. 31 יריעות קירה כיסה את המשכן ביריעות, השוו ברייתא דמלאכת המשכן ב: כיצד היו מקרין את המשכן וכו'. ארכן על רחבו עשרים ושמונה אמה על עשר אמות של רוחבו, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: ארכן של יריעות עשרים ושמונה אמה... צא מהן עשר אמות לרוחבו של משכן נשתיירו שם תשע אמות מצד זה ותשע אמות מצד זה. 34 על אורך מצבו ארבעים אמה שנמשכו על פני אורך עמידתו. 35–36 שלשים אמה של אורך המשכן ועשר אמות נוספות שסרחו על צד המערב, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: שלשים אמות מן המזרח למערב שנתן לגגו של משכן ועשר אמות למערבו לאחורי המשכן הרי ארבעים.

לְאַחֹר פִּירָף אוֹתָן תִּשַׁע [אַמוֹת] בְּלוֹכֶסֶן רְשׁוּמוֹת
[שְׁמֹאוֹרָף הִירִיעוֹת] מִשְׁנֵי הַצְּדָדוֹת בְּ[שִׁיור מְסוּיִימוֹת]
וְכֵן פֶּרֶף בְּתִקְרָה שְׁנֵי מִכָּן וּמִכָּן עֶשֶׂר אַמוֹת פו'

40 מְנוּצָה שְׁלֵעִזִּים עַשְׁ תִּקְרָה הַמְּמוּצָעָה
הוֹסִיף שְׁתֵּים עַל אֶרְכָּה וְעַל רְחֻבָּה אֶרְכָּעָה
נִמְצְאוּ אֶרְכָּה שְׁלֵשִׁים וְרְחֻבָּה אֶרְכָּעִין וְאֶרְכָּעָה

נָתַן אֶרְכָּה עַל רְחֻבוֹ שְׁלֹמֶשֶׁן וְרְחֻבָּן עַל אֶרְכּוֹ בְּלִי פַחַת
נִשְׁתַּיֵּיר שֵׁם בְּאוֹרָף 'אִמָּה' מִזָּה וְאִמָּה מִזָּה וּבְרוּחָב [נִ]רִיעָה אַחַת
45 כָּפַל חֲצִייהָ אֶל מוֹל [פְּנִי] הָאֵהָל וְחֲצִייהָ אֶל אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן [נִסְרַחַת]

סְרוּחָה הִיְתָה אוֹרָף זֶה עַל [הָאֲדָנִים מִה שֶׁ]אֵין כֵּן בְּתִקְרַת רִקְמָה
[רְחֻבָּה הִיָּה סֶר] וַיַּח בְּמַעְרְבוֹ שְׁלֹמֶשֶׁן שְׁתֵּי אַמוֹת עַל הָאֲדָמָה
וְהַשְּׁלִישִׁית לֹא הִיְתָה כִּי אִם עֶשֶׂר אַמוֹת רוּחָב וְהָאוֹרָף שְׁלֹשִׁים אִמָּה פו' שְׁפָרוֹן וּג'

37 פִּירָף פֶּרֶף בְּ אַמוֹת בְּ 38 שְׁמֹאוֹרָף הִירִיעוֹת בְּ בְשִׁיור מְסוּיִימוֹת בְּ 42 אֶרְכָּעִין אֶרְכָּעִים בְּ 43 נָתַן נִיתָן בְּ אֶרְכָּה אֶרְכָּן בְּ וְרְחֻבָּן בְּ
וְרְחֻבָּן(נִ)ם[בְּכָה"י 44 אִמָּה בְּ יִרִיעָה בְּ 45 מוֹל פְּנִי פְנִי בְּ אֶל אַחֲרֵי אַחֲרֵי בְּ נִסְרַחַת בְּ 46 הָאֲדָנִים מִה שֶׁאֵין בְּ 47 רְחֻבָּה הִיָּה סְרוּחָה בְּ 48 פו' שְׁפָרוֹן וּג' לִיתָא ז

37 לְאַחֹר פִּירָף כְּנוֹסֶס וְהִזְהִיר (בְּרִייתָא דְּמִלְאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן בְּ, עַמ' 21): וְהַמּוֹתָר שֶׁבִירִיעוֹת פּוֹרְפוֹן לְאַחֲרָיו. בְּלוֹכֶסֶן אוֹלִי עַל
פִּי שִׁיטַּת ר' יְהוּדָה שֶׁהִקְרִישׁ כָּלִין וְהוֹלְכִין עַד כֹּאצְבָע (שְׁבַת צֶח ע"ב), וְאִז קִיר הַמִּשְׁכָּן מְשׁוּפָע. אֶלְכֶסוֹן – בְּדֶרֶךְ כָּלִל הַכְּתִיב
בְּאַל"ף, אֲבָל בִּירוּשָׁלַיִם לֹכֶסֶן. 38 בְּשִׁיור מְסוּיִימוֹת שֶׁהִירִיעָה אֵינָה מְסִימָה בְּקֶרֶקַע כִּי אִם בְּשִׁיור. 40 תִּקְרָה הַמְּמוּצָעָה
תִּקְרַת יִרִיעוֹת הָעִזִּים הִיְתָה מְמוּצָעַת בֵּין תִּקְרַת עוֹרוֹת אֵילִים מוֹאֲדָמִים מְלֻמָּטָה וּבֵין עוֹרוֹת תַּחֲשִׁים מְלֻמָּעָה, הַשּׁוּוֹ בְּרִייתָא
דְּמִלְאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן ג': ר' יְהוּדָה אוֹמֵר שְׁנֵי כָלִים הָיוּ הַתַּחֲתוֹן הִיָּה שֶׁל עוֹרוֹת אֵילִים מְאֲדָמִים וְהַעֲלִיּוֹן הִיָּה שֶׁל עוֹרוֹת תַּחֲשִׁים.
41–42 הוֹסִיף עַל הָאוֹרָךְ וְהָרוּחָב שֶׁל יִרִיעוֹת הָאֵילִים וְהַתַּחֲשִׁים, הַשּׁוּוֹ בְּרִייתָא דְּמִלְאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן ג': הִיָּה מְבִיא עֲשֵׂר עֲשֵׂר
יִרִיעוֹת מִן הַנוּצָה שֶׁל עִזִּים, וְאַרְכָּה שֶׁל כָּל אַחַת וְאַחַת שְׁלֹשִׁים אִמָּה...רְחֻבָּן שֶׁל יִרִיעוֹת אֶרְכָּעִים וְאַרְכָּעִים אַמוֹת. 43 וְרְחֻבָּן שֶׁל
אַחַת עֲשֵׂר יִרִיעוֹת הָעִזִּים. 44 אִמָּה מִזָּה וְאִמָּה מִזָּה אִמָּה נּוֹסֶפֶת עַל הַתִּשְׁעָה שֶׁל עוֹרוֹת הָאֵילִים וְהַתַּחֲשִׁים. יִרִיעָה אַחַת תּוֹסֶפֶת
שֶׁל אֶרְכָּעִים אַמוֹת שֶׁל יִרִיעָה אַחַת. 45 חֲצִייהָ שֶׁל הִירִיעָה הַנוֹסֶפֶת שְׁרוּחָבָה אֶרְכָּעִים אַמוֹת, וְהַשּׁוּוֹ בְּרִייתָא דְּמִלְאכְתָּהּ הַמִּשְׁכָּן שֶׁם:
חֲצִייהָ הִיָּה כּוֹפֵל...וְחֲצִייהָ הִיָּה סְרוּחָה אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן. 46 סְרוּחָה הִיְתָה נּוֹצֵת הָעִזִּים הִיָּה בְּאוֹרָךְ שְׁלֹשִׁים אִמָּה שֶׁלָּה בְּכַדִּי לְכַסּוֹת
גַּם אֶת אִמַּת הָאֲדָנִים מְשֻׁנֵּי צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן בְּנִיגוּד לִירִיעוֹת הַתְּכֵלֶת שֶׁאוֹרָכָן הִיָּה עֲשָׂרִים וְשִׁמוֹנָה אַמוֹת בְּלֶבֶד. 47 בְּרִייתוֹת דְּמ"ט
מִדּוֹת ו', עַמ' 295: נִמְצְאוּ שֵׁם שְׁתֵּי אַמוֹת יִתִּירוֹת, הֵן הָיוּ עוֹדָפוֹת עַל הִירִיעוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת מִן הַמְּזוֹרָח וְעַד הַמַּעְרָב שֶׁנֶּאֱמַר יִהְיֶה
סְרוּחָה (שֶׁמ' כו, יג). 48 וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁהִיְתָה שֶׁל עוֹרוֹת אֵילִים מְאֲדָמִים כִּיסְתָּהּ בְּדִיוֹק אֶת גֵּג הַמִּשְׁכָּן, וְהַשּׁוּוֹ בְּרִייתָא דְּמִלְאכְתָּהּ
הַמִּשְׁכָּן שֶׁם: הִיָּה מְבִיא כָּלִי אֶחָד גָּדוֹל שֶׁל עוֹרוֹת אֵילִים מְאֲדָמִים אוֹרְכוֹ שְׁלֹשִׁים אִמָּה וְרְחֻבּוֹ עֶשֶׂר אַמוֹת שֶׁמְלַבִּישׁוּ לֵאמֹר עַל
הַמִּשְׁכָּן מִן הַמְּזוֹרָח לְמַעְרָב.

עֲשֵׂה תַחַת הַקָּרְסִים אַרְבָּעִים אֲדָנִים וּבָהֶם אַרְבָּעַ [ה] עֲמוּדִים מְצוּפִים
וְאַרְבַּע תִּימּוּרִים בְּאַנְקָלִיּוֹת שֶׁעַל רֹאשֵׁי הָעֲמוּדִים תְּלוּיִים וְרְצוּפִים
וּבָהֶם תְּלוּיִיה הַפְּרֻכָּת וְעֲשׂוּיָה מְעֲשֵׂה חוֹשֵׁב בְּשָׁנֵי פְּרָצוּפִים

50

פְּנִימָה הָיוּ מוֹנָחִים בְּגָדֵי כֹהֲנִים וּבְגָדֵי כֹהֵן גָּדוֹל וְהַלּוּחֹת וְהָאָרוֹן
וְסִפֵּר תוֹרָה מִצְדּוֹ וְצִנְצֻנָּת 'הֶמֶן' וְצִלּוּחִית שֶׁלִּשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִקְלוֹ שֶׁלֹּאֲהָרֶן
וְאַחַת בְּשָׁנָה בְּעֶשְׂרֵי אַרְבָּעָה פְּעָמִים בַּיּוֹם נִכְנָס שָׁם אִישִׁי כֹהֵן (גָּדוֹל) בָּרוֹן

צָגִים מִחוּץ לַפְּרֻכָּת מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב וְשִׁלְחָן וּמִנּוֹרָה

55

'[ו]מִנּוֹרָה' הַסְּדוּרָה בְּדֵרוֹם מְשׁוּכָה מִן הַכּוֹתֵל שְׁתֵּי אֲמוֹת וּמִחֲצָה לְהֵאֲרָה
וְהִשְׁלַחָן בְּצִפּוֹן מְשׁוּךְ מִן הַמִּזְבֵּחַ וְהַמִּזְבֵּחַ מְמוּצָע בְּאַזְהָרָה פֶּז' שְׁפֵרוֹן וּג'

קָנִי הַמִּנּוֹרָה כְּנֶגֶד רֹחְבוֹ שֶׁלִּשְׁלַחָן הָיוּ מוֹכְנִים

שֶׁכָּל הַפְּלִים שֶׁשָּׁם אָרְפָן לְאָרְכוֹ שֶׁלִּבִּית חוּץ מִן הָאָרוֹן שְׁבָפָנִים

וְהַמִּזְבֵּחַ בְּאֶמְצַע חוֹלֵק אֶת הַבֵּית וּמִכּוּוֹן כְּנֶגֶד הַפְּרֻכָּת מִחֲצִי וּלְפָנִים

60

49 מצופים] רצופים בו 50 תלויים] תולים ב 51 ועשויה] בעשויה ז בשני] ושני ז 52 מונחים] בו 53 המן] בו 54 ארבעה] ארבע ז (גדול)] גדול ז
55 ומנורה] ומנורה הסדורה ז 56 ומנורה הסדורה] המנורה ז 57 פז' שפרון וג'] ליתא ז 59 ששם] ששים ז ארכן] ארכם ז 60 והמזבח] ובמזבח ז

49 ארבעים אדנים צ"ל ארבעה אדנים, השוו ברייתא דמלאכת המשכן א: היה נותן ארבעים אדני כסף בצפון...וארבעה במזרח...
במזרח לא היה שם קרש אלא ארבעה עמודי שטים שעליהם היו נותנים את הפרוכת. 50 תימורים אלה 'תוברין' הנזכרים
בברייתא דמלאכת המשכן ד. השוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: היה אורג את הפרוכת...ועושה בה ארבעה תוברין ותולה
אותה באונקלאות שעל גבי העמודים. באנקליות וו, קרס. 51 ברייתא דמלאכת המשכן שם: כל מקום שנאמר מעשה חושב
שני פרצופין. 52-54 בעשור ביום הכיפורים, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: נמצא בית קדשי הקדשים...ושם היה הארון
נתון וצנצנת המן וצלוחית של שמן המשחה ומקלו של אהרן ושקדיה ופרחיה, ושם היה אהרן נכנס ארבע פעמים ביום הכפורים.
55 צגים עומדים, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: מחוץ לפרוכת היו שולחן ומנורה מונחים. 56 משוכה מרוחקת, והשוו
יומא לג ע"ב: ומנורה בדרום משוכה מן הכותל שתי אמות ומחצה. 57 והשלחן בצפון משוך צ"ל כנראה 'משוך מן הכותל
שתי אמות ומחצה' והשוו יומא שם. באזהרה שלא להעמידו ממש באמצע כי אם 'משוך כלפי חוץ קימעה', השוו יומא שם.
58 מוכנים כמו מכוונים, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: וקני המנורה היו מכוונים כנגד רחבו של שלחן. 59 חוץ מן
הארון שבפנים שהיה אורכו נתון כנגד רוחבו של בית, השוו תוספתא, מנחות יא, ח. 60 ברייתא דמלאכת המשכן שם: ומזבח
הזהב היה נתון בתוך הבית וחולק את הבית מחציו לפנים.

רוחב שתי אמות ומחצה מ'ה' קרשים שבדרום ועד קני המנורה
ומהם עד השלחן שלשים טפחים מידתם משוערה
ומשם עד הקרשים שבצפון שילום אמות עשרה

שוב מהקרשים שבמערב עד קני המנורה עשר אמות
ומשם לשלחן חמש אמות וגם ממנו למזבח חמש מותאמות 65
ומ'ה' המזבח עד הקרשים שבמזרח עשר מקומות [פזמון]

תוכן 'קרשים' לא היו במזרח עומדים
אבל חמשת אדני נחשת ובהם חמשה עמודים
ועליהם מסך פתח האהל נגד מסך פתח החצר שבקדים

שני המזבחות יש לכל אחד ואחד 'שלש[ה] שימות 70
כשם שממזבח הפנימי עד הפרכת עשר אמות
כך ממזבח החיצון עד פתחו שלאהל עשר אמות סכומות

61 אמות] אמה ז מהקרשים ז שבדרום] שלדרום ז 65 חמש] ז חמשים' בכה"י 66 ומהמזבח] ומן המזרח ז 67 קרשים] ז עומדים] עומדין ז
70 ואחד] ז 71 שממזבח הפנימי] שהמזבח הפנימי כ 72 סכומות] סמוכות ז

61 ברייתא דמלאכת המשכן ד: מן הקרשים שבדרום עד קני המנורה שתי אמות ומחצה. 62 שלשים טפחים בחישוב של
שישה טפחים לאמה – חמש אמות, השוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: ומקני מנורה עד השלחן חמש אמות. 63 שילום
השלמת כל רוחב המשכן, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: ומן השלחן ועד הקרשים שבצפון שתי אמות ומחצה, הא למדת
שרחבו עשר אמות. 64 ברייתא דמלאכת המשכן שם: מן הקרשים שבמערב עד הפרכת עשר אמות. 65 ומשם לשלחן וכו'
ברייתא דמלאכת המשכן שם: מן הפרכת עד השלחן חמש אמות. וגם ממנו וכו' ברייתא דמלאכת המשכן שם: מן השלחן
עד מזבח הזהב חמש אמות. 66 ברייתא דמלאכת המשכן שם: ממזבח הזהב עד העמודים שבמזרח עשר אמות. 67 תוכן
כמו קרשים המתוכנים. 68 חמשה עמודים המחזיקים את משך שער החצר, השוו שם' כו, לו, והשוו לקח טוב, שם' לו ח,
עמ' 213: ובמזרח לא היה שם קרש, אלא חמשה עמודי שטים. 69 שבקדים שבמזרח. 70 ברייתא דמלאכת המשכן יא: מזבח
הקטורת...שלשה שמות יש לו למזבח זה, מזבח הקטורת, מזבח הזהב, מזבח הפנימי...מזבח העולה...שלשה שמות יש למזבח
זה, מזבח העולה, מזבח הנחשת, מזבח החיצון. 71 השוו ברייתא דמלאכת המשכן ד. 72 סכומות כך מסתכם, זה הסכום,
והשוו ברייתא דמלאכת המשכן יא: עשר אמות מזבח החיצון היה נתון באמצע עזרה.

מֵאָה בָּאֵמָה אָרְכוֹ שְׁלֹחֶצֶר וְרַחְבּוֹ חֲמִשִּׁים בְּחֻמְשֵׁים
 'אֲמוֹת' חֲמִשִּׁים מִן הַקְּלָעִים שֶׁבַּמִּזְרָח עַד הַקְּרָשִׁים
 75 וּמִן הָאֵהָל עַד הַקְּלָעִים שֶׁבַּמַּעֲרָב עֶשְׂרִין אֲמָה וְהָאֵהָל שְׁלֹשִׁים [פז' שפרון וגו']

[וּמִן] הַקְּלָעִים שֶׁבַּדְרוֹם וְעַד הָאֵהָל עֶשְׂרִים וְהָאֵהָל עֶשְׂרִי
 [ו]מִמֶּנּוּ לַקְּלָעִים שֶׁבַּצָּפוֹן עֶשְׂרִין אֲמָה בְּלִי חֶסֶר
 וְזֶה פָּרֹט הָאוֹרֶךְ וְהָרוֹחֵב הַמְּפוֹלָע'נָח בְּמֶסֶר

אֲדִנִּי שְׁנֵי הַמִּסָּפִים וְאֲדִנִּי הַקְּלָעִים חֲמֵשׁ וְשִׁשִּׁים
 80 וְכָל קָלַע קוֹמָתוֹ ח' [מֵשׁ] וְרַחְבּוֹ חֲמֵשׁ וּמִנִּיִן הַקְּלָעִים שֶׁשָּׁה וְחֻמְשֵׁים
 [ו]הַמֶּסֶד הַחִיצוֹן שֶׁלִּפְתָּח הַחֹצֵר אָרְכוֹ עֶשְׂרִין אֲמָה וְרַחְבּוֹ טַפָּחִים שְׁלֹשִׁים

לְקִרְפָּה שְׁלִבִּית סָאתִים הָיָה חֹצֵר הַמִּשְׁכָּן דוֹמָה וּבִשְׁבֶּת הָיוּ מְטַלְטְלִים בּוֹ
 וּבְחֻמְשֵׁת אֲלָפִים מִידָתוֹ וּכְשֶׁהוֹקֵן [ם] לֹא יָכוֹל לְהִפָּנֵס לְתוֹכוֹ מִצִּיבּוֹ
 'כִּי עֲנֵן יִי עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְלַיְלָה בּוֹ' נִם קִדְשׁ

שמ' מ, לח

73 ורחבו ורחבה כ בחמשים] ליתא ז 74 אמות חמשים] ליתא ז חמשים כ שבמזרח] שבמערב זכ עד] ועד ז 75 שבמערב] שבמזרח זכ עשרין] עשרים זכ פז' שפרון וגו'] כ פז' ז 76 ומן] כ וכן בכה"י 77 וממנו] ז עשרין] עשרים ז 78 המפוענח] ז המפוענח כ 80 חמש] ליתא זכ 81 והמסך] ז עשרין] עשרים ז 82 לקרפף] לקרפף ז מטלטלים] מטלטלין ז 83 וכחמשת] ובחמשת כ וכשהוקם] ז

73 ברייתא דמלאכת המשכן ה: שנאמר אורך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים (שמ' כז, יח). 74 ברייתא דמלאכת המשכן שם: ומן האהל ועד הקלעים שבמזרח חמשים אמה. 75 ברייתא דמלאכת המשכן שם: מן הקלעים שבמערב עד האהל עשרים אמה והאהל שלשים אמה. 76 ברייתא דמלאכת המשכן שם: מן הקלעים שבדרום עד האהל עשרים אמה והאהל עשר אמות. 77 ברייתא דמלאכת המשכן שם: ומן האהל עד הקלעים שבצפון עשרים אמה. 78 המפוענח במסר על פי פרטי המרחקים ניתן לחשב את אורך החצר ואת רוחבו, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: הא למדת שרחבה חמשים אמה...הא למדת שארכה מאה אמה. 80 וכל קלע קומתו חמש ורחבו חמש שמ' לח, יח, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: אין אתה יודע כמה רחבה של קלע עד שתדע בגובהה של חצר. כשהוא אומר וקומה חמש אמות מה קומה חמש אמות אף רחב חמש אמות. על פי החשבון הזה מצפון ומדרום כשאורך החצר מאה אמה עשרים קלעים בכל צד. ובצד מערב חמישים אמה שהם עשרה קלעים, ובצד מזרח חמש עשרה אמה בכל צד שהם שלשה בכל צד. 81 והמסך...החצר ארכו עשרין אמה ורחבו טפחים שלשים לפי חישוב של ששה טפחים לאמה – חמש אמות, ועל פי שמ' לח, יח. 82 לקרפף שטח מגודר, והשוו ברייתא דמלאכת המשכן שם: מכאן היה ר' יוסי בר' יהודה אומר קרפף בית סאתים שהוא כחצר המשכן ומטלטלין בתוכו בשבת. 83 וכחמשת אלפים מידתו ברייתא דמלאכת המשכן שם: הא למדת שארכה מאה אמה...ורחב חמשים בחמשים. הפייטן מחשב את השטח שהוא חמשת אלפים אמה. מציבו משה רבנו, והשוו לקח טוב, שמ' מ לה, עמ' 221: לא יכול לבוא עד שקראו אותו, שנאמר ויקרא אל משה.

אופן

אֶהְבֶּתְּ שְׁעָרֵי הַמְצוּיָנִים בְּצִיּוֹן רְצוֹנָךְ
בְּשִׁכְנֵי נִחְתָּה דְמוּתֵי לְרִגְמַת קְצִינֶיךָ
גִּלְגָּלְתָּה מֵאֵהָל אֶל אֵהָל וַחֲצַנְתָּנִי בְּחֻצְיֶיךָ
דִּהְרַת אֹפֶנִיךָ כְּהֵם שְׁקִלְתָּה מְרַעִית צֹאנֶיךָ

5 הַשְׁרִיתָה שְׁכִינָה בְּסִנְאִיו שְׁלִפּוֹרֶת בְּנַחַת
וְרֹאשׁ תוֹר נִכְנָס מִחֶלְקוֹ לְחֶלֶק רוּדִם לְתַחַת
זִיקָרִי מִשְׁפָּן הָעֲדוּת בְּכָלוֹת מְלֹאכֶתָם הַמְשׁוֹבַחַת
חֲנִיתָה בְּאֵהָל מוֹעֵד בֵּין כְּרוּבִין אֲרָבָעִים חֹסֶר אַחַת

טִירַת גִּלְגָּל חֲנָתָה אֲרָבַע עֶשְׂרֵה לְהַאֲשִׁילוֹ
10 יְהוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲשַׁע בְּשִׁילוֹ
כִּיתוֹר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּנוֹב צֶהָר מְשָׁלוֹ
לְגַבְעוֹן סוֹף אֲרָבָעִים וְאַרְבַּע הָעֶתִיק מִמְשָׁלוֹ

מִקְדָּשׁ רֹאשׁוֹן לְנִתָּה אֲרָבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִי
מִקְדָּשׁ שְׁנִי הַצִּבְתָּ אֲרָבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין כְּלִי חוֹסֶר
15 נִוָּה שְׁלֹשִׁי תִשְׁכַּלֵּל וְאַשְׁמְעָה קוֹל מְבַשֵּׁר
נִנְגְנָךְ כְּשֶׁרָפִי קִדָּשׁ וַחֲשַׁמְלִי צָבָא בְּמִסֵּר
וְכָל צָבָא מִר' וְהַאוֹפְנִים וַחֲחִוִּת הַק'

נוסח היסוד: ז. חילופים: ו (טורים 1–3), ח (טורים 1–10), ט, כ (טורים 1–2), מ (טורים 10–הסוף), נ. 1 שערין שערין ט 2 קציניך קציניך ח קציניך ט 3 וחצנתני (ו) וחצנתני ח חצנתני נ 7 משכן העדות (משכן העדות) 'אהל' [...] ח אוהל מועד ט אהל מועד נ בכלות ח בכלות נ 8 באהל מועד ליתא חטנ כרובין כרוביו חט 11 כיתור כלות טמ 12 סוף ל'סוף מ 14 מקדש משך ט משך [...] נ הצבת ליתא ט ועשרין ועשרים ט בין השיטין בכה"י: משך שני ארבע מא' ועשרים ברהטי אוסר ליתא טמ 15 תשכלל תמתח ט 16 ננגנך נ נגנך) [ך] בכה"י נגדך ט וחשמלי צבא במסר ליתא מ במסר כמסר ט במסר קדוש להמסר בכה"י

1 אהבת שערין המצוינים בציון על פי תה' פז, ב. והשוו ברכות ח ע"א: אוהב ה' שערין המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות...מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. 2 לרגמת קציניך למחנה מלאכך (תה' סח, כח). 3 גלגלתה מאהל אל אהל גלגול השכינה מן המשכן עד בית עולמים. וחצנתני בחצניך נשאת אותי בחיק. 5 בסנאיו שלפורת בשונאו של יוסף, ביהודה, והשוו מגילה א יא, עב ע"ד: ששרת שכינה בסנאיו שליוסף. 6 וראש תור מובלעת בצורת ראש של שור נכנסת מחלקו של יהודה לחלקו של בנימין, והשוו ספרי, וזאת הברכה, שנב, עמ' 411: וכראש תור יוצא מחלקו, ויומא יב ע"א: רצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין. רודם הוא בנימין (תה' סח, כח), והשוו מכילתא, בשלח ה, עמ' 104: כשעמדו שבטים על הים זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים...קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחלה שנ' שם בנימין צעיר רודם (תה' סח, כח)...אל תקרי רודם אלא רד ים. 7 זיקרי כמו 'ראשי', והשוו ורטסקי, לשון המדרש, עמ' 165–176 (ב). 8 זבחים קיח ע"ב: ת"ר ימי אהל מועד שבמדבר – ארבעים שנה חסר אחת. 9 טירת...להאשילו במשכן גלגל חנית בחזקך אותו, והשוו זבחים שם: ימי אהל מועד שבגלגל – ארבע עשרה. 10 יהול גזר מן יהל (יש' יג, כ) את השורש המשני יה"ל מן אה"ל. והשוו זבחים שם: נשתיירו לשילה ג' מאות ושבעים חסר אחת. 11–12 כיתור בהמתנת נוב נגלתה ממשלתו, והשוו זבחים שם: שבנוב וגבעון – חמשים ושבע. 13–14 השוו יומא ט ע"א. 16 במסר כמו בהימסר, כאשר תגיע הבשורה.

מאורות

סוֹטְנֵי וְרוֹדֵי מֶה תִּתְּחֶרֶוּ בִּי סוֹקְדִים
עוֹזֵי וּמַעֲזֵי הֵלֵא אַרוּכָה לְצִלְעֵי מְקָדִים
פָּרְחֵי אִם הַיּוֹם עֲקוּדִים עֲתָה יָרְעוּם נוֹקְדִים
צוּרֵי יִצְהִיר מְשׁוֹקְדִים וְיִזְרַח מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים
כֹּכֵי יוֹהֲנָה כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בֹּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים
וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מִיַּם רַבִּים וְהָאָרֶץ הָאִירָה מִכְּבֹדוֹ
וְנֹא' לְעוֹשֶׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים וְג'

יח' מג, ב

ב' יוצר המ'

[אהבה]

קוֹנֵי בְּסִתְרֵת עֲנֵנָיו אֵי־לִינִי בְּגֹאֲלוֹת אֶתְמוֹל
רְנוּנָה גְּנוּנָה מְשֻׁרְבֶּת חוֹרֵב גַּם בְּקֶרֶחַ מֶאֱמוֹל
שׁוֹב בְּאַבְרָת כְּנָפָיו יֶאֱצִילֵנִי וְאֶפְרוֹץ יָמִין וְשִׁמְאֵל
תֶּאֱבֹנִי אֶהְבֵּנִי כָּאֵב עַל בֶּן יֶחֱמוֹל

ככ' והיו לי אמר יי צב' ליום אשר אני עושה סגולה וחמלתי עליהם כאשר יחמל איש על בנו העבד אתו' מל' ג, יז
ונ' מרחוק יי נראה לי' 5

ב' הבוחר בעמו יש' שמע

נוסח היסוד: ז. חילופים: א, ג, ד, ל, מ, נ.
4 יצהיר] אנ יצהיר בכה"י

1 תתחרו לשון קנאה ותחרות. בי סוקדים אותי אוסרים (אי' א, יד). 2 עוזי ומעוזי כינוי לאל (יר' טז, יט). ארוכה לצלעי מקדים השוו: הקב"ה מקדים הרטייה ואח"כ הוא מכה (שהש"ר ד ה, א). 3 פרחי כמו אפרוחי, צעירי הצאן, ורמז גם לפרחים שבמנורה. עתה מיד. נוקדים מגדלי צאן, השוו 'שבעה רועים' (מי' ה, ד). 4 משוקדים כינוי לישראל, ורמז לגביעים המשוקדים במנורה, שהם סגורים בצורת שקד, ופתיחתם היא זריחה להם.

נוסח היסוד: ז. חילופים: א, ג, ד, ל, מ, נ.
1 איהליני] איהלני אנ 2 רנונה] אלמנ רנונ(ה) בכה"י בקרח] מקרח א 4 כאב] א כאבן נ

1 קוני כינוי לאל (בר' יד, יט). בסתרת...איהליני על פי תה' כז, ה. בגאולת אתמול היא גאולת מצרים. 2 רנונה גנונה צמדי כינויים לישראל בלשון נקבה שאין ביניהם אלא הפרש של אות אחת מצויים בפיוטי בן גבירול. כך למשל במקום הבולט של הפתיחות: שזופה נזופה, שכולה אכולה, שכורה עכורה, שטופה חטופה. ובתוך הגאולה 'שכורה עכורה': עצובה עזובה, חבויה שבויה, זנוחה אנוחה (ירדן, שירי הקודש לרשב"ג, עמ' 501). משרבת כמו משריפת. חורב...בקרח בר' לא, מ. מאמול שלא להיות אומללה. 3 באברת כנפיו השוו לנאמר על גוזליו של הנשר: יפרש כנפיו ישאחו על אברתו (דב' לב, יא). יאצילני כמו יקחני (יח' מב, ו). ואפרוץ ימין ושמאל על פי יש' נד, ג. 4 תאבני תהיה תאב לי.

יוצרות רבי שמואל השלישי

זולת ל' איש משורר

ויעש | איש שכל / עד תקל / בלי כלכל / צמדוני
בהוד תכנית / מלאכות תכנית / לקצר מענית / זידוני
גלף וקשר / וחשק וחסר / וכלה בכושר / למדוני
'כל המלאכה אשר עשה המלך' שלמה לבית יי'

מל"א ז, מ

5 עמודים | דפן וגמש / שלשים וחמש / קומתם חמש / נגמדים
הנביב עבים / כעביו שלים / טפח מסוים / נצמדים
והשככות שמים / שחולות כשפתים / מתוחות בינפים / ממודים
'לכסות את שתי גלות הכותרות אשר על ראש העמודים'

שם מא

10 ואת | זקוקי מראות / שלשמו נאות / ממולאות מופלאות / בתכונות
חרוזימו נשלים / במסגרות השלבים / תימורות וקרוכים / מכוונות
טכוסות כטבילות / ומתחת לויות / לבקר ולאריות / נתכנות
'ואת הכירות עשרה על המכונות'

שם מג

15 ואת | ישרותם הערוצה / יוצקם לו רצה / כהנה לתרצה / וכוונות
כהול באמצע / לא מצה / חטוב פמוצא / דמוים
לנגדם יצק / ים מוצק / נחוש מוכצק / מקויים
'ואת הבקר שנים עשר תחת הים'

שם מד

נוסח היסוד: ז. חילופים: כ (טורים 31–32), ל (טורים 1–24), ס.

1 בלי כל ס 2 בהוד תכנית] בהוט תכנית ל בהוט תכנית ס תכנית] התכנית ס התכנית ל 3 וקשר] וקשר ס וחשק וחשר] וחשק וחשר ס 4 כל המלאכה] ותשלם כל המלאכה בכה"י 5 דפן] דפן ס וגמש] וגמש ס חמש] חמש ס אלמש ל נגמדים] נצמדים ס 9 שלשמו נאות] שלש מונאות בכה"י שלש מאות ס 10 תימורות] תימורים ל 12 עשרה] ס עשה בכה"י 13 ישרותם] ישרתם ס 14 כהול באמצע] ס כהו לבא מצה בכה"י

1 איש שכל הכוונה לשלמה, החכם באדם. בלי כלכל בלא שיעור. צמדוני אולי הכוונה לצמד העמודים יכין ובוועז.
2 מלאכות תכנית דה"א כח, יט. לקצר מענית הפך: האריכו למעניתם (תה' קכט, ג). מענית זידוני תלמי עוונות. 3 וחשר כמו הטיל ועשה. למדוניי כפי שלימדנו הכתוב הבא בהמשך. 4 המלך... לבית ה' בלשון הכתוב: למלך... בית ה'. 5 שלשים וחמש על פי דה"ב ג, טו. קומתם חמש כינוי לכותרות שמידתן חמש אמות. נגמדים מלשון גמד היא אמה. 6 הנביב עבים עשהו חלול (יר' נב, כא). כעביו שלים טפח מל"א ז, כו. 7 שחולות כשפתים משתחלות כמו בליטה של שפתים, והשוו ברייתא דמ"ט מידות, אוצר מדרשים, עמ' 296: שבכים מעשה שבכה – כמין לולבין של דקל היו מוקפות (הכותרות). ממודים אולי גזר כאן שורש ממ"ד מן 'ממדיה' (אויב לח, ה). 9 זקוקי מראות כינוי לכיורות שנעשו ממראות הצובאות (שמ' לח, ח). 10 חרוזימו של המכונות. במסגרות השלבים... כרובים מל"א ז, כח. 11 טכוסות כטבילות מסודרות, מקושטות. טבלא – לוח, שולחן, מסמך, חלקת אדמה. ומתחת לויות לבקר מל"א ז, כט. 13 ישרותם על פי: וישרנה הפרות בדרך (שמ"א ו, יב). לו רצה היוצק לצקת את המתכת העיקשת ('הערוצה') של הפרות וליישר אותה ('לתרצה') באותו אופן. 14 כהול באמצע יכול בכוח. לא מצה חטוב כמוצא דמוים לא יכול למצוא דומה להם בחיטובו (ל). 15 לנגדם... מקויים את לשון 'תחת הים' הוא דורש במשמע במקום ('לנגדם') שיציקת הים היא המצווה, והיא באה תחת יציקת הבקר. נחוש מוכצק נילוש מנחושת, ראו מל"א ז, כג וכן דה"ב ד, ג.

בְּכַפֵּר | מִצּוֹק הִירֶדֶן / מֵאֵז וְעֶדֶן / כְּבִתּוּלַת אֶדֶן / אֵיתָן
נְחוּשֶׁתָם צִיפָח / בְּמִשְׁקַל מְטוּפָח / מָנָה לְטַפָּח / נָתַן
סְרִיגוֹת הַתְּכֵיף / לְבוּעֵז וְיָכִין / וּפְקָעִים הַסִּפִּין / לְהִנְאוֹתָן
'בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין סְפוֹת וּבֵין צֶרֶתָן'

מל"א ז, מו

20

וַיֵּנַח | עוֹרֵג בְּחִלּוֹם / לְאֲדוֹן הַשָּׁלוֹם / חֲכָמָה מִחִלּוֹם / לְרִשֶּׁת
פִּיתוּחֵי מְקַלְעוֹת / מְצוּיֵירוֹת וְשׁוֹקְעוֹת / עֲגוּלוֹת וּמְרוּבְעוֹת / כְּפֻשֶׁת
צֶבֶר לְקֻצָּבָה / וְשִׁגְל נֶצֶבָה / בְּלִי קֻצָּבָה / נִדְרֶשֶׁת
'מָאֵד מָאֵד לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֻשֶׁת'

שם מז

וְאֵת | קְבוּעַ לְכַפֵּר / הַכְּפִיל וְצִיפָר / עֲשֶׂרָה בְּמִפְרָפֶר / הִרְהֵב
רַחֲשׁוֹ עֲנָה / לְפִילָלוֹ פָּנָה / בְּשִׁכְנוֹ חָנָה / בְּאֶהֱב
שָׁקֵד גָּבִיר / וּמִנּוֹרוֹת הַכְּבִיר / לְפָנֵי הַדְּבִיר / הַמוֹצָהֶב
'וְהִפְרַח 'וְהִנְאוֹת וְהַמְלָקָחִים זָהָב'

שם מט

תִּירְגְּלוּ תוֹמָכוֹ / עֲזָרוֹ וְתוֹמָכוֹ / וְהִגְבִּיֵה נִמְכוֹ / לְמַעַלָּה
תִּיכֵן כִּילוֹל / נוֹה הִילָל / לְהִנְאוֹת בְּתִילוֹל / וּגְדָלָה
תְּקוֹת סְבָרוֹן / הַבֵּית הָאֲחֵרוֹן / יְכוֹנְנוֹ בְּרוֹן / וְצִהָלָה
תְּמִים דִּרְפוֹ / אֵין כְּעָרְכוֹ / נִמְלִיכוֹ נִבְרָכוֹ / בְּ[ג]יֵלָה וְנִשִּׁיר

30

17 הִירֶדֶן | יֶרֶדֶן ס כְּבִתּוּלַת | בְּבִתּוּלַת ס 19 סְרִיגוֹת | ל סְרִיגִים ס 21 וַיֵּנַח | וַיֵּעַשׂ ס בְּחִלּוֹם | כְּתוּלֹם ס 22 מְצוּיֵירוֹת | מְצוּיֵירוֹת לֹס מְצוּיֵירוֹת בְּכַה"י
עֲגוּלוֹת | גְּעוּלוֹת ס 25 וְצִיפָר | וְשִׁיפָר ס בְּמִפְרָפֶר | ס בְּמִשְׁמֵר בְּכַה"י 26 פָּנָה | ס פָּנָה בְּכַה"י 27 הַכְּבִיר | ס הַכְּבִיד בְּכַה"י 29 וְתוֹמָכוֹ | ס וְתוֹמָכוֹ בְּכַה"י
30 הִילָל | הִילּוֹל ס 32 דְּרָכּוֹ | ס דְּרָכּוֹ נְמִלְכּוֹ כ דְּרָכּוֹ לְמִלְכּוֹ בְּכַה"י נְמִלְכּוֹ | ס לִיתָא בְּכַה"י בְּגִילָה | ס

17 מֵאֵז וְעֶדֶן | בַּעֲבֵר וְגַם בְּהוּוּה עֲדִיין. כְּבִתּוּלַת אֶדֶן כְּמוֹ בְּתוּלַת אֲדָמָה, בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה, וְהִשּׁוּ בְּרִאשִׁית, אוֹפֵן 13. 18 צִיפָח
רִיקֵעַ כְּמוֹ צִפְחָת. מָנָה לְטַפָּח הַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִידָה גְּדוּלָה שֶׁל נְחוּשֶׁת כְּדִי לִיצוֹר טַפָּח שֶׁל כְּלִי מְכִלִי הַמִּקְדָּשׁ. 19 סְרִיגוֹת כְּמוֹ
שִׁבְכָה (מל"א ז, יז). וּפְקָעִים הַסִּכִּין קָבַע נִיצְנֵי פְּרָחִים (שם כד). 21 עוֹרֵג בְּחִלּוֹם כִּינּוּי לְשִׁלְמָה (מל"א ג, טו). לְאֲדוֹן
הַשָּׁלוֹם כִּינּוּי לְאֵל. מִחִלּוֹם לְמַעַלָּה מִמָּה שֶׁהוּלָם בֶּן אֲנוּשׁ. 22 מְצוּיֵירוֹת בּוֹלְטוֹת. עֲגוּלוֹת וּמְרוּבְעוֹת מל"א ז, לא. כַּעֲשֶׂת
בְּגוֹשׁ אֶחָד. 23 וְשִׁגְל נֶצֶבָה תַּח' מָה, י וְהִיא בֵּת פְּרַעְזָה שֶׁהֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִד. בְּלִי קֻצָּבָה לֹאִין שִׁיעוֹר, וְחוּזָר אֶל 'צֶבֶר'
שֶׁבְּרֹאשׁ הַטּוֹר. 25 קְבוּעַ לְכַפֵּר פֶּר הָעֶלֶם דָּבָר שֶׁל כָּהֵן גָּדוֹל וְשֶׁל צִיבּוֹר שֶׁהוּא קְבוּעַ וּמִכְפָּר, הַשּׁוּוֹ סְפָרָא, חוֹבָה ו ב, עמ' 157.
וְכֵאֵן הַכוּוּנָה אוֹלִי לְכִלֵּי הַמִּקְדָּשׁ. הַכְּפִיל וְצִיפָר עֲשֶׂרָה נֹאמֵר עַל הַכִּיּוֹרִים עַל הַמִּנּוֹרוֹת וְעַל הַשּׁוֹלְחָנוֹת שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה וְהַקִּיף
בָּהֶם חֲמֹשֶׁה וְחֲמֹשֶׁה אֶת אֵלֶּה שֶׁל מֹשֶׁה מִיִּמִּין וּמִשְׁמָאל (דִּה"ב ד, ו-ח). בְּמִפְרָפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר קִידֵּשׁ אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּפֶר בֶּן בָּקָר
שֶׁבַע יָמִים (שם' כט, לו). 26 בְּשִׁכְנוֹ בְּמִשְׁכְּנוֹ, בְּמִקְדָּשׁוֹ. 27 גָּבִיר שְׁלֹמֹה. הַמוֹצָהֶב מוֹזָהָב. 29 תִּירְגְּלוּ הַתְּגִלָּה לוֹ וְדִיבֵר
אֵלָיו. 30 כִּילוֹל נוֹה הִילָל סִיּוֹם בְּנִיין הַמִּקְדָּשׁ הַמְּהוּלָּל. בְּתִילוֹל בְּגוּבָה. 31 הַבֵּית הָאֲחֵרוֹן עַל פִּי חֲגִי ב, ט. 32 תְּמִים
דְּרָכּוֹ כִּינּוּי לְאֵל (תַּח' יח, לא).

[מי כמכה]

מי כמכה שְׁמַיִם וְשָׁמַי שְׁמַיִם אֲשֶׁר מְרַחֲבֵיהֶם מְרוֹבִים
מִהָכִיל כְּבוֹדָךְ יִצְעָרוּ מִפְּלִיא פְּלָאִים רַבִּים
ומי דומה לך ומרוב חִיבְתֵּינוּ הִדְחַקְתָּהוּ בֵּין שְׁנֵי הַכְּרוֹבִים
אִינְלִיתֵינוּ הֶעֱתִיקְתָּהוּ בְּהִיּוֹתֵנוּ סְלוֹנִים וְסָרְבִים
לְמַעַנְךָ שׁוֹב הִשְׁיבָהוּ בּוֹקִיעַ מִי רְהָבִים [זה צור יש'] 5

יי מלכנו

שְׁעָרֵי בָּאוּ נְכָרִים וְעָנוּ עָלֵי הַיָּד
מִהָרֹּעַ עֲלוֹת כְּעֲנָנִים בְּיוֹם עָנָן הַמְּאוֹדָד
וּבְעָנָן סְכוּתָה לָךְ וַיִּשְׁוֹלַח קִנִּי וַיִּתְּנוּדָד
אֶת עָנָן מִשְׁכָּנִי זְכוּר זְכָרְתִּי אֶהְיֶה כְּשׁוֹדָד
לְבִי נִשְׁבֵּר בְּקֶרְבִּי וְאַרְחִיב קֶרְחָה וְאַתְּגֹדָד 5

נוסח היסוד: ס. חילופים: ז, י, כ, נ.

מי כמכה] מי כמ' לשמואל י' 2 יצערו] יצעקו י' 3 הדחקתהו] זכ הדחקתנו בכה"י הכרובים] כרובים י' 5 בוקיע מין] בוך עמי ז בוקיע מי י' זה צור יש' י

1–2 שמים ושמי שמים...מהכיל על פי מל"א ח, כז. 2 יצערו יהיו קטנים. 3 ומרוב חיבתנו הדחקתהו את כבודתך, השוו סנהדרין ז ע"א: בתקופת החיבה הגדולה השכינה שרתה באוהל, בעשרה טפחים סמוך לקרקע. ואחר כך בבית המקדש, שהיה גבוה שלושים אמה, ולבסוף כשחטאו נאמר להם: איזה בית אשר תבנו לי (יש' סו, א) שתוכל השכינה להיות מצומצמת בתוכו, השוו ספרא, נדבה ב ב, עמ' 17–18: הכבוד שנא' בו הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' (יר' כט, כד) ראה חיבתן של ישראל עד איכן גרמה לכבוד הזה המרובה כלידחק ליראות מדבר מעל הכפורת מבין שני הכרובים. 4 העתיקתהו סילקה את הכבוד. סלונים וסרבים הכוונה לחוטאים (יח' ב, ו). 5 בוקיע מי רהבים כינוי לאל (יש' נא, ט-י).

נוסח היסוד: ז. חילופים: כ.

2 כעננים] כ רעננים בכה"י

1 שעריי באו נכרים עו' יא. וענו עלי הידד יר' נא, יד. 2 עלות כעננים הדימוי על פי יח' לח, טז. המאודד כנראה גזירה פועלית אד"ד מן שם העצם: אד. והיינו ביום החורבן והגלות שהיה יום ענן וערפל' (יח' לד, יב) (ל). 3 ובענן סכותה לך אי' ג, מד. אתה הסתתרת בענן ולא קיבלת את תפילתי. וישולח קני יש' טז, ב. 4 ענן משכני כאן רמז לפרשת השבוע: ובהעלות הענן מעל המשכן (שמ' מ, לו). אהלי כשודד יר' י, כ. 5 לבי נשבר בקרבי יר' כג, ט. וארחיב קרחה מי' א, טז. קרחה ואתגודד יר' מז, ה.

	וַע' מ' הַמִּזְבֵּי חֶחֶק מִנְחָמָם
	חֻצָּה גְרוּשִׁים מִתְחַוָּמָם
	בְּנִפְשָׁם מְבִיאִים לְחֶמֶם
	רוּמָה לְחֶם לִוְחָמָם
10	יִזְכֹּר בְּרִית יוֹחָמָם
	זוֹעֲמִיָּה לְהַרְדִּימָם בְּחוּמָם
	כְּקָדָם תְּנַהַגְם מְרַחֲמָם
	הַבְּהִירָם בְּעֶנְן יוֹמָם
15	כַּכ' וּבְרָא יי עַל כָּל מִכּוֹן הָר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאִיה עֲנֵן יוֹמָם
	וְנ' גּוֹאֲלָנוּ יי צַב' שְׁמוֹ
	בְּרוּךְ גָּאֵל יִשְׂרָאֵל אֲמֵן

יש' ד, ה

נוסח היסוד: ז. חילופים: כ.
 9 רומה לחם] כ דומה להם בכה"י 10 יזכר] יזכר כ 11 בחומם] כ בחמסי בכה"י 16 נוסף: וכתב ברכות בר יפת לנפשו יזכה ב' ר' כ' ת' ס' כ
 6 רחק מנחמם א"א, טז. 8 בנפשם מביאים לחמם א"ה, ט. 9 לחם לוחמם תה' לה, א. 10 יזכר ברית תה' קיא, ה. יוחמם הוא בוראם. 11 להרדימם בחומם השוו מאסתר רבה ג, ג: אמר הקב"ה כשהן באין להתחמם במלכות אשית את משתייהם (יר' נא, לט). 12 תנהגם מרחמם על פי יש' מט, י. 13 הבהירם לא רק בעמוד אש בלילה, אלא גם בעמוד ענן ביום (שמ' יג, כא). והשוו תנחומא, ויקהל י: אמר הקב"ה חייכם בזכות המשכן אני מאיר לכם לפי שכל דבר ודבר שאתם עושים במשכן כך אני פורע לכם. בענן יומם השוו תנחומא, שם: אמר הקב"ה עשיתם יריעות עזים לאהל על המשכן [...] בשעה שיצאתם ממצרים הבאתי ענן והיה עשוי כמין אהל והיה מגן עליכם. ואני פורע לכם לעזה"ב שנאמר: וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם (יש' ד, ה).